



# Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej  
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

## Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Franciszek  
Nazwisko: Solarz  
Miejsce urodzenia: Karwodrza  
Data urodzenia: 25-01-1928  
Imię ojca: Jan  
Imię matki: Tekla  
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
<p>Sprawa agencyjno-śledcza krypt. "Puszcza" została założona przez PUBP w Tarnowie w 1950 roku na Franciszka Solarza i jego organizację. Podczas II wojny światowej bracia Franciszka Solarza byli żołnierzami Armii Krajowej i za to wraz z rodziną w liczbie 7 osób zostali przez Niemców rozstrzelani. F. Solarz ocalał, gdyż nie było go wówczas w domu. Ukrywał się przed Niemcami do końca wojny. W 1948 roku, jako uczeń Szkoły Mechanicznej w Tarnowie, wstąpił do utworzonej na terenie tej szkoły antykomunistycznej organizacji "Międzymorze", przyjmując pseudonim "Puszczyk". W maju tego roku została ona zlikwidowana przez UB, ale Solarzowi udało się uciec i ponownie zaczął się ukrywać, tym razem przed komunistami. W lutym 1949 roku założył własną organizację niepodległościową (początkowo tylko dwuosobową) i dokonał pierwszej akcji zbrojnej w Szynwałdzie, w czasie której zlikwidował członka ORMO. W swojej organizacji, która nie miała własnej nazwy, przyjął pseudonim "Zawisza" i pozostawał jej dowódcą aż do samego końca. Organizacja Solarza działała do września 1952 roku, kiedy został on aresztowany. Rozpracowanie krypt. "Puszcza" PUBP w Tarnowie prowadziło we współpracy z PUBP w Gorlicach oraz pod nadzorem WUBP w Krakowie. Akta zawierają m.in: meldunki, donosy agentury jak również inne materiały operacyjne dotyczące organizacji Solarza.</p>		<p>Akta o sygn. IPN Kr 07/3284 t. 1-3 (3501/III) akta częściowo niekompletne.</p>

---

Akta operacyjne przeciwko Franciszkowi Solarzowi i Władysławowi Niemcowi. Referat III PUBP w Jaśle wszczął 25.08.1950 Agencyjne Rozpracowanie (brak numeru i kryptonimu) przeciwko w/w. W opinii kierownika Referatu III PUBP w Jaśle chor. St. Grebowca organizacja była "wyłącznie o charakterze politycznym" - tzn. antykomunistycznym. Po realizacji procesowej rozpracowanie zakończono i sprawa została złożona 16.04.1955 w archiwum WUdsBP w Rzeszowie pod dawną sygn. 1634. Przerejestrowana do nr 79/II. Akta zawierają materiały operacyjne, dot. planów zasadzek i likwidacji organizacji Solarza, a także protokoły przesłuchań żołnierzy tej organizacji, w tym Franciszka Solarza.

Akta o sygn. IPN Rz 042/16 (79/II).

---

Akta kontrolno-śledcze przeciwko Franciszkowi Solarzowi i innym. Zatrzymany 01.09.1952. Akt oskarżenia został sporządzony 04.12.1952 w WUBP w Rzeszowie. Sprawa przekazana do WUBP w Krakowie. Zastępca Szefa WUBP w Krakowie mjr Stypczyński zwrócił się pismem z 10.03.1953 do Ministra Bezpieczeństwa Narodowego Stanisława Radkiewicza o zatwierdzeniu procesu pokazowego przeciwko Franciszkowi Solarzowi i innym osobom związanym z jego organizacją. Celem tego procesu miało być wykazanie, że organizacja Solarza, reprezentując interesy kulaków, działała na niekorzyść pozostałych chłopów. Materiały, po realizacji procesowej, złożono 21.01.1953 w Archiwum WUBP w Rzeszowie. Przerejestrowano 10.01.1969 do nr 5175/III.

Akta o sygn. IPN Rz 050/1810 (5175/III).

---

Franciszek Solarz został zatrzymany 01.09.1952 przez WUBP w Rzeszowie, przeprowadzono wobec niego rewizję osobistą, w wyniku której odnaleziono broń. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Solarza wydał 06.09.1952 prokurator Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Rzeszowie mjr Zenon Grala. Akt oskarżenia sporządził w grudniu 1952 oficer śledczy WUBP w Rzeszowie chor. Władysław Kazanowski. Solarz został oskarżony z art. 86 par. 2 KKWP, art. 1 par. 2 i 3, art. 3 pkt. 1 i art. 4 par. 1 Dekretu z 13.06.1946, art. 24 par. 1 KKWP w związku z art. 1 par. 2 i 3 Dekretu z 13.06.1946 oraz art. 259 KK, tj. o przynależność do organizacji niepodległościowej "Międzymorze" oraz do założonej przez siebie organizacji, udział w ich akcjach, a w szczególności w zwalczaniu funkcjonariuszy ORMO, działaczy PZPR i innych komunistów lub osób sprzyjających komunistycznym władzom, w tym poprzez obcinanie włosów kobietom współpracującym z UB, akcje ekspropriacyjne oraz o posiadanie broni. Część akcji, jak przestrzelenie baniek na mleko i wirówki w zlewni mleka była dokonana, aby okoliczni mieszkańcy nie musieli oddawać przymusowych kontyngentów mleka. W dniu 18.12.1952 prokurator WPR w Rzeszowie mjr. Zenon Grela zatwierdził akt oskarżenia oraz przesłał go do Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie. Sprawa została przekazana do Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie. Śledztwo było kontynuowane przez Wydz. Śledczy WUBP w Krakowie. Śledztwo zakończono 01.07.1953. Materiały, po realizacji procesowej, złożono w Archiwum Wydz. II WUBP w Krakowie pod dawną sygn. 12821/I. Przerejestrowano 15.03.1972 do nr 3501/III.

Akta o sygn. IPN Kr 07/3284 t. 1-3 (3501/III).

Akta częściowo niekompletne.

---

---

Akta nadzoru WPR w Rzeszowie w sprawie przeciwko Franciszkowi Solarzowi i Władysławowi Niemcowi. Postanowieniem z 16.11.1950 oficer śledczy WPR w Rzeszowie ppor. Antoni Walicki uznał się za niewłaściwego terytorialnie do dalszego prowadzenia sprawy przeciwko w/w i przekazał sprawę do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie.

Akta o sygn. IPN Rz 108/5991 (Pr II 438/50).

---

Sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie. Rozprawa Główna odbyła się w dniach 09-18.09.1953 przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie, na sesji wyjazdowej w Tarnowie. Sąd orzekł w składzie: przewodniczący - mjr Mikołaj Tołkan, asesor wojskowy - ppor. Józef Żurek oraz ławnik wojskowy - szer. Michał Giżowski. Rozprawa była prowadzona jawnie, był to proces pokazowy. Skazany wyrokiem WSR w Krakowie z 18.09.1953 na karę śmierci. W opinii składu sądu Solarz nie zasługiwał na ulaskawienie. Od tego wyroku obrońca Solarza adwokat dr Mieczysław Zawadzki wniósł skargę rewizyjną. W dniu 24.12.1953 Najwyższy Sąd Wojskowy, któremu przewodniczył płk. Aleksander Tomaszewski, pozostawił tę skargę bez uwzględnienia, a wyrok WSR w Krakowie z 18.09.1953 utrzymał w mocy. Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Wyrok śmierci został wykonany 06.03.1954 w Więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie.

Akta o sygn. IPN Kr 110/5117 t. 1-5 (Sr 448/52, Sr 303/53).

---

Charakterystyka nr 147, dot. organizacji „Międzymorze”, Edwarda Barana ps. „Jerzy Karpacki”, opracowana w Wydz. „C” KWMO w Krakowie w 1981 roku. Działała ona w okresie od 10.03.1948 do 07.04.1948 na terenie powiatu tarnowskiego i dębickiego. W jej skład wchodziło 13 osób – uczniów średnich szkół zawodowych z tychże powiatów. Celem „Międzymorza” była walka z ustrojem komunistycznym w Polsce poprzez druk i kolportaż ulotek, zdobywanie broni oraz akcje przeciwko funkcjonariuszom UB, MO, ORMO, LWP, a także przeciw działaczom PPR. Mimo bardzo krótkiego okresu działalności, „Międzymorze” przeprowadziło 4 akcje, w tym dwie akcje zbrojne. Organizacja została bardzo szybko zlikwidowana z powodu zdrady jednego z członków organizacji – Romana Mroza ps. „Skowronek”, który zgłosił się 04.04.1948 do PUBP w Tarnowie i ujawnił istnienie „Międzymorza” oraz podał wszelkie inne potrzebne informacje dotyczące tej organizacji. W wyniku złożonych przez niego zeznań PUBP w Tarnowie zorganizował w nocy 6/7.04.1948 zasadzkę, w wyniku której zatrzymano wszystkich żołnierzy tej organizacji oprócz Franciszka Solarza, ps. „Puszczyc”, któremu udało się zbiec. Akta zawierają kwestionariusz osobowy Solarza, który występuje jako żołnierz „Międzymorza”, a następnie dowódca własnej organizacji niepodległościowej, skazany na karę śmierci przez WSR w Krakowie w 1953 roku.

Akta o sygn. IPN Kr 074/146 (147/X).

---

Charakterystyka nr 153, dot. organizacji Franciszka Solarza ps. „Zawisza”. Działała ona w okresie od lutego 1949 do 30.08.1952 na terenie powiatu gorlickiego i jasielskiego w województwie rzeszowskim oraz na terenie powiatu tarnowskiego w województwie krakowskim. Do organizacji F. Solarza należało ogółem 9 osób, posiadali oni także 10 współpracowników, którzy udzielali tej grupie wszechstronnej pomocy. Jak zaznaczył sam funkcjonariusz SB J. Bankiewicz, który sporządził tę charakterystykę, organizacja ta „nie działała na szkodę osób prywatnych (...), co nie powodowało zainteresowania miejscowej ludności w jej likwidacji”. W okresie swojej działalności organizacja Solarza dokonała 57 akcji, w przeważającej liczbie były to akcje zbrojne, bezpośrednio wymierzone przeciwko komunistom, a m.in. dokonała: likwidacji funkcjonariusza MO, postrzelenia funkcjonariuszy MO, ORMO, działaczy PZPR oraz innych osób związanych z komunistyczną władzą, rekwizycji broni. W zakres jej działania wchodziły także akcje ekspropriacyjne. W maju 1950 roku PUBP w Tarnowie założył rozpracowanie operacyjne na oddział Solarza, w którym wykorzystywano aż 40 informatorów. Jednym z nich był żołnierz organizacji Solarza, który jednak przyznał się Solarzowi do swojej współpracy z UB, a następnie był wykorzystywany jako dezinformator, podający UB fałszywe informacje na temat organizacji Solarza. Franciszek Solarz został zatrzymany przez PUBP w Gorlicach 30.08.1952. Po jego zatrzymaniu przeprowadzono zakrojoną na szeroką skalę akcję aresztowań i rewizji pozostałych żołnierzy i pomocników tej organizacji. Akta zawierają kwestionariusz osobowy Franciszka Solarza ps. „Zawisza”, który występuje jako organizator i dowódca tej organizacji, skazany na karę śmierci przez WSR w Krakowie w 1953 roku.

Akta o sygn. IPN Kr 074/152 (153/X).

Charakterystyka organizacji Solarza znajduje się również pod sygn. IPN Rz 05/35 (CHF-17).